

การพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา*

THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL LITERACY BY PHENOMENAL BASED
LEARNING FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

¹มูทิตา ย่องไทยสง Mutita Yongthaisong ²อชิระ อุตมาน Achira Uttaman

³จารุวรรณ ขำเพชร Jaruwat Kampetch

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author E-mail: mutita200@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษา 2) ศึกษาพฤติกรรมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อนำมาใช้พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้วงจรการปฏิบัติตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart โดยมีขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ (1) ขั้นวางแผน (Plan) (2) ขั้นปฏิบัติการ (Act) (3) ขั้นสังเกต (Observe) และ (4) ขั้นสะท้อนผล (Reflect) สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการเรียนรู้ความฉลาดรู้การเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินทุกองค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความรู้ทางการเงิน (2) แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน และ (3) เจตคติทางการเงิน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน ตามลำดับ โดยมีผลการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ (1) ความรู้ทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงไม่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 0.70 คะแนน (2) แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 2.20 คะแนน (3) เจตคติทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 1.63 คะแนน

คำสำคัญ: ปรากฏการณ์เป็นฐาน, ความฉลาดรู้การเงิน, ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

Abstract

This research aims to develop financial literacy using learning activities based on the phenomenon-based learning approach for high school students. Study the financial literacy behaviors of high school students to be used in developing teaching and learning activities through Action Research, following the Kemmis and McTaggart's idea with research steps including (1) Planning, (2) Acting, (3) Observing, and (4) Reflecting. The research findings indicate that: Students who received learning activities based on the phenomenon-based learning approach showed significantly higher average scores in financial literacy after studying compared to before studying, with statistical significance at the .05 level. The average scores for all components of financial literacy, including (1) financial knowledge, (2) financial behavior tendencies, and (3) financial attitudes, were significantly higher after studying than before studying, with statistical significance at the .05 level. Students who received learning activities based on the phenomenon-based learning approach showed changes in financial literacy in descending order, namely financial behavior tendencies, financial attitudes, and financial knowledge. These changes in financial literacy for each component were as follows: (1) Financial knowledge had unclear changes, with a difference of 0.70 points between post-study and pre-study scores. (2) Financial behavior tendencies showed clear changes, with a difference of 2.20 points between post-study and pre-study scores. (3) Financial attitudes showed clear changes, with a difference of 1.63 points between post-study and pre-study scores.

Keywords: The Phenomenon-Based Approach, Financial Literacy, Constructivism

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์เท่านั้น แต่มันยังส่งผลกระทบในทุกมิติของชีวิต ทั้งระดับบุคคลจนถึงระดับโลก โดยเฉพาะผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลจากการวิจัยของธนาคารกรุงศรีอยุธยาได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ต่อภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ พบว่าเมื่อภาคอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบจึงต้องมีการปรับตัว โดยปรับลดชั่วโมงการทำงานและค่าจ้างของลูกจ้าง ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ครัวเรือนและหนี้สินครัวเรือน (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย 2564) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะพยายามออกมาตรการในการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อช่วยเหลือประชาชน อาทิ มาตรการสินเชื่อสู้ภัยโควิด - 19, การพักชำระหนี้, โครงการเราชนะ, โครงการคนละครึ่ง, มาตรการทางภาษี (กระทรวงการคลัง, 2564) แต่มาตรการเหล่านี้กลับช่วยเหลือประชาชนได้ในเบื้องต้นเท่านั้น ด้วยภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ยังส่งผลกระทบต่อหนี้สินครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทย บ่งชี้ว่า ในปี พ.ศ. 2563 หนี้ครัวเรือนดังกล่าวคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 89.3 เมื่อเทียบกับ GDP (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย 2564) โดยหนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้ในไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2566 พบว่าสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP สูงขึ้น ร้อยละ 90.9 ขณะที่ความสามารถในการชำระหนี้ลดลง (สำนักงาน

สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) และการที่หนี้ครัวเรือนสูงกว่าระดับ GDP นั้นหมายถึงประเทศมีความเสี่ยงสูงที่ลูกหนี้จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญาอีกด้วย นอกจากนี้จากการศึกษาของ World Bank พบว่าหนี้ครัวเรือนที่มากกว่าร้อยละ 77 จะทำให้เศรษฐกิจเติบโตลดลงในระยะยาว และอาจนำไปสู่หนี้เสีย (NPL) ซึ่งเป็นหนี้ที่ไม่สามารถใช้คืนได้ และจะส่งผลกระทบต่อผู้กู้และเศรษฐกิจ จากการที่คนไทยมีหนี้ครัวเรือนในระดับที่สูง โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดวิกฤตดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนไทยยังขาดวินัยในการออมเงิน ทำให้ไม่สามารถรับมือเมื่อเกิดวิกฤตได้ ผลการสำรวจการออมภาคครัวเรือนไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ร้อยละ 27.1 ของครัวเรือนทั่วประเทศ ไม่มีเงินออม ประกอบกับข้อมูลด้านบัญชีเงินฝากของคนไทย พบว่า กลุ่มคนที่มีเงินฝากต่ำกว่า 50,000 บาท มีจำนวน 94 ล้านบัญชี เฉลี่ยมีเงินในบัญชีเพียงบัญชีละ 4,162 บาท (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่มีเสถียรภาพทางการเงินของคนไทย ผลจากการที่คนไทยไม่มีการออมเงิน ขาดการวางแผนทางการเงิน เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่ปัญหาในอนาคต เช่น ในวัยเกษียณไม่มีเงินพอใช้ต้องพึ่งพาเงินสวัสดิการจากรัฐบาล โดยข้อมูลของการสำรวจประชากรสูงอายุของประเทศไทย พบว่า ในช่วงหลังเกษียณ ผู้สูงอายุ ร้อยละ 34.7 ยังต้องพึ่งพารายได้จากบุตรหลาน ขณะที่ ร้อยละ 31 ยังต้องทำงานเพื่อให้มีรายได้เลี้ยงตัวเอง และมีเพียง ร้อยละ 2.3 เท่านั้น ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จากเงินออม สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ อาจมีความเสี่ยงให้ต้องเผชิญความทุกข์ในอนาคต สอดคล้องกับรายงานผลสำรวจความฉลาดรู้การเงิน ปี พ.ศ. 2561 พบว่า มีเพียง 1 ใน 5 ของคนไทยเท่านั้นที่เห็นความสำคัญของการออมและวางแผนการออมเพื่อวัยเกษียณของตัวเองได้จริง นอกจากนี้ยังพบว่าอุปสรรคสำคัญข้อหนึ่ง คือ ขาดความรู้ และมีความยุ่งยากในการวางแผนทางการเงิน ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่งผลให้ขาดข้อมูลการออมแบบครบวงจร (ธราทิพย์ ตั้งกาญจนภาสน์ และคณะ, 2564) จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงควรส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินให้กับเยาวชน

สำหรับบุคคลในช่วงเจนเนอเรชั่น Z ซึ่งหมายถึงบุคคลที่เกิดในปี พ.ศ.2544 เป็นต้นไปนั้น มีผลการสำรวจความฉลาดรู้การเงินของไทย ปี พ.ศ.2561 มีความฉลาดรู้การเงินในภาพรวมต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่น โดยในช่วงวัยนี้มีความรู้ในระดับปานกลางที่ร้อยละ 59.8 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบความฉลาดรู้การเงินทั้งสามด้าน พบว่า ด้านความรู้ทางการเงิน ช่วงวัยนี้มีระดับความรู้ปานกลาง ร้อยละ 50.8 ด้านพฤติกรรมการใช้เงินร้อยละ 57.1 ซึ่งต่ำกว่าช่วงวัยอื่นค่อนข้างมาก และด้านทัศนคติทางการเงินร้อยละ 77.2 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) อย่างไรก็ตามข้อมูลที่แสดงเหล่านี้เป็นข้อมูลจากการสำรวจในระดับประเทศซึ่งการสำรวจจากประชากรในช่วงวัย 10 -19 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา เมื่อพิจารณาแยกตามช่วงวัยจะพบว่า วัยที่มีคะแนนสูงในทุกด้านคือช่วงวัย 30 - 49 ปี ทั้งนี้เจนเนอเรชั่น Z กลุ่มคนเหล่านี้กำลังกลายมาเป็นกลุ่มเป้าหมายใหม่ของสถาบันการเงินที่เน้นธุรกรรมด้าน Digital lending ที่ทำให้เข้าถึงแหล่งสินเชื่ออย่างง่าย อาจทำให้กลายเป็นหนี้เสียได้ง่ายหากไม่มีความเข้าใจ และขาดวินัยทางการเงิน ปัจจุบันเจนเนอเรชั่น Z กลายเป็นช่วงวัยที่มีหนี้สินรวม 2.5 หมื่นล้านบาท และเป็น NPL แล้ว 1.2 พันล้านบาท (กรุงเทพธุรกิจ 2563, 16 มิถุนายน) ทั้งนี้เนื่องด้วยกลุ่มคนรุ่นใหม่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี มีพฤติกรรมตามกระแสสังคม ข้อมูลจากรายงานผลการสำรวจความฉลาดรู้การเงินของไทยปี พ.ศ. 2559 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ ว่ามีปัญหาในเรื่อง ความรู้ทางการเงินพื้นฐานยังไม่ดีนัก รวมทั้งไม่เห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว เน้นเพียงการใช้เงินที่ได้มาให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย จึงไม่เห็นความสำคัญของการเก็บออม ดังนั้นถ้าหากมีการส่งเสริมความรู้ทางการเงินพื้นฐาน ปลูกฝังพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม และส่งเสริมให้ศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมเพื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ก่อนตัดสินใจซื้อ

(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559) สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากผลสำรวจความฉลาดรู้การเงินของไทยปี พ.ศ. 2561 แม้ว่าคนไทยจะมีระดับความฉลาดรู้การเงินในทุกองค์ประกอบดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่พบว่ามีบางประเด็นที่ควรพัฒนาและส่งเสริมเพื่อให้มีความฉลาดรู้การเงินสูงขึ้น ดังนี้ 1) ส่งเสริมความรู้ทางการเงิน การส่งเสริมความรู้ในเรื่องดังกล่าวควรมุ่งเน้นการอธิบายหลักการควบคู่ไปกับการยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชีวิตจริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำไปสู่การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ดังกล่าว 2) ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการออม โดยพบว่าคนไทยส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการออม แต่ยังขาดการลงมือปฏิบัติ ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติเพื่อรับมือกับเหตุฉุกเฉิน รวมทั้งยังสามารถดูแลตนเองได้เมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ 3) ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินของวัยทำงาน ผ่านช่องทางสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการพัฒนาความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อให้เกิดความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ทัศนคติ และพฤติกรรมในลักษณะที่ทำให้บุคคลมีการตัดสินใจทางการเงินที่ดี และในที่สุดจะส่งผลให้มีสุขภาพทางการเงินที่ดีด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559) ซึ่งเป็นเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ทางการเงิน มีพฤติกรรมทางการเงินที่ถูกต้อง ทัศนคติทางการเงินที่ดี เพราะการส่งเสริมการออมและการให้ความรู้ทางการเงินควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงวัยที่สามารถปลูกฝังและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ง่ายกว่าช่วงวัยอื่น และการมีวินัยในการออมและการใช้จ่ายเงินจะติดตัวเด็กไปจนโตเพื่อให้วางแผนรับมือกับอนาคต โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยก้าวสู่สังคมสูงอายุกับความไม่แน่นอน หากเกินวิกฤตเช่นปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้วงจรการปฏิบัติตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (Kemmis, อ้างถึงในสุวิมล ว่องวาณิช, 2560) เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงานวิจัย โดยเป็นวงจรมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Act) 3) ขั้นสังเกต (Observe) และ 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflect) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนพระนารายณ์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน จำนวน 40 คน ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความฉลาดรู้การเงิน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาความหมาย และองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของปัญหาพฤติกรรมทางการเงินของเยาวชนไทย เพื่อกำหนดขอบเขตของความฉลาดรู้การเงินให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.2 ศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวทางการวัดการรู้เรื่องการเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) เป็นหลัก เนื่องจากเป็นองค์การด้านการเงินและเศรษฐกิจที่ได้ดำเนินโครงการสำรวจการรู้เรื่องการเงินของประชาชนทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 80 ปีขึ้นไปในระดับนานาชาติ อีกทั้งยังได้ให้ความหมายและกำหนดนิยามเชิงนิทัศน์รวมถึงจำแนกองค์ประกอบของความฉลาดรู้ไว้อย่างครอบคลุมในทุกมิติการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน จึงถือได้ว่าการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินที่มีมาตรฐานและได้รับการยอมรับในระดับสากล รวมทั้งแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่จัดทำโดยธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ จากนั้นออกแบบและกำหนดลักษณะของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3.3 สร้างแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวทางการวัดการรู้เรื่องการเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) เป็นหลัก ซึ่งมีองค์ประกอบครอบคลุม 3 ด้าน คือ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และเจตคติทางการเงิน โดยมีแนวทางในการระบุองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความรู้ทางการเงิน เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินตามแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) พบว่า มีครอบคลุมประเด็น ดังนี้ การหาร มูลค่าของเงินตามกาลเวลา ดอกเบี้ยสินเชื่อ การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น ความเสี่ยงและผลตอบแทน นิยามของเงินเฟ้อ และการกระจายความเสี่ยง 2) พฤติกรรมทางการเงิน เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงินตามแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) พบว่า มีประเด็นที่อาจอยู่นอกเหนือพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้ ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นช่วงวัยที่มีรายได้จากผู้ปกครอง ทั้งนี้ นักเรียนสามารถขอความช่วยเหลือด้านการเงินจากผู้ปกครองได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่ระบุพฤติกรรมทางการเงินในประเด็นดังกล่าว ลงในองค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงิน อย่างไรก็ตาม การวัดพฤติกรรมทางการเงินโดยใช้แบบวัด ไม่สามารถวัดพฤติกรรมด้วยการสังเกตพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนได้ จึงใช้แบบวัดพฤติกรรมทางการเงินตามการรับรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงระบุองค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงินว่าเป็น แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน ครอบคลุมเรื่อง ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด ตั้งเป้าหมายระยะยาว และการเลือกวิธีการออมที่เหมาะสม 3) เจตคติทางการเงิน เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านเจตคติตามแนวทางการวัดการรู้เรื่องการเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) พบว่า มีความครอบคลุมและชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำมาใช้เป็นองค์ประกอบของการวัดความฉลาดรู้การเงิน ด้านเจตคติ

ทางการเงินทั้งหมด ครอบคลุม เรื่อง การวางแผนทางการเงิน การเก็บออมเงิน และความพึงพอใจในการใช้จ่ายเงิน

4. กำหนดสัดส่วนและน้ำหนักคะแนนตามโครงสร้างแบบวัดความฉลาดรู้การเงินตามแนวการวัดการรู้เรื่องการเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) โดยกำหนดคะแนนเต็มทั้งหมด 30 คะแนน มีน้ำหนักคะแนนการวัดแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด คิดเป็น 14 คะแนน รองลงมา คือ ความรู้ทางการเงิน 8 คะแนน และการวัดเจตคติทางการเงิน 8 คะแนน ดังนั้น จึงมีสัดส่วนคะแนน ความรู้ทางการเงิน : พฤติกรรมทางการเงิน : เจตคติทางการเงิน คิดเป็น 8 : 14 : 8 ตามลำดับ

5. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบวัดความฉลาดรู้การเงิน 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามองค์ประกอบการวัดความฉลาดรู้การเงินทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ตอนที่ 1 ความรู้ทางการเงิน มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 8 ข้อ รวม 8 คะแนน ตอนที่ 2 แนวโน้มของพฤติกรรมทางการเงิน เป็นคำถามแบบประเมินค่าของ Likert 4 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 14 คะแนน และตอนที่ 3 เจตคติทางการเงิน เป็นคำถามแบบประเมินค่าของ Likert 4 ระดับ จำนวน 8 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 8 คะแนน

6. ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดเกณฑ์การประเมินความฉลาดรู้การเงิน โดยอ้างอิงจากเกณฑ์สูง - ต่ำ ของธนาคารแห่งประเทศไทย (2559, 2563) และองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (2018) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์เทียบคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนและประเมินการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

7. นำแบบแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของผู้เรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข

8. นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและจุดประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) จากนั้นผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายก่อนนำไปใช้

9. นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินไปใช้กับผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ความฉลาดรู้การเงิน โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

9.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน วิเคราะห์ความสอดคล้องของแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินกับหลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า มีความสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดให้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถสังเคราะห์ได้เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ นักเรียนเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต 2) ขั้นทำความเข้าใจปรากฏการณ์ ครูและนักเรียนร่วมกันทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์โดยนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับปรากฏการณ์ โดยครอบคลุมทั้ง 5 สาระ ประกอบด้วย ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม, หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต, เศรษฐศาสตร์, ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์

รวมทั้งมีการสืบค้นความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต 3) ชั้นจัดการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการสร้างองค์ความรู้ตามความสนใจของตนเอง 4) ชั้นประเมินการจัดการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้จากการนำเสนอผลการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน ซึ่งได้จากการที่นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน

9.2 สํารวจประเด็นปัญหา ความต้องการของผู้เรียน จากนั้นเลือกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกความเป็นจริงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ โดยครอบคลุมทั้ง 5 สาระ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนี้ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

9.5 ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ชุมนุมความฉลาดรู้การเงิน) จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ สอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง คาบละ 55 นาที รวมทั้งสิ้น 12 คาบ โดยมีรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

9.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข

9.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไขตามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผู้วิจัยกำหนดค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของแต่ละข้อ 0.50

9.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เลือก

9.7 นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของผู้เรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข

9.8 นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา และจุดประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) จากนั้นผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายก่อนนำไปใช้

9.9 นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินไปใช้กับผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล

10. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามจุดประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

10.1 พัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

10.2 ศึกษาพฤติกรรมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อนำมาใช้พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน ซึ่งทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ด้วยสถิติทดสอบ ค่าที สูตรที่กลุ่ม

ตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent t – test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ทั้งผลคะแนนรวมและผลคะแนนที่จำแนกเป็นรายองค์ประกอบ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานซึ่งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ใช้กระบวนการแก้ปัญหา (Problem-Solving) ที่เกิดจากการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงเป็นจุดเริ่มต้นหรือเรื่องใกล้ตัวนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นประเด็นปัญหาให้ชวนคิด กระตุ้นให้ผู้เรียนหาคำตอบ เพื่อจะให้ผู้เรียนได้เกิดการแสวงหาคำตอบร่วมกัน โดยมีผลการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ประยุกต์ใช้ความรู้ทางสังคมศึกษาในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ 2) วิเคราะห์ผลกระทบของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองได้ 3) ประยุกต์ใช้หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือในการดำเนินชีวิต 4) ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อเศรษฐกิจสังคมของประเทศ 5) วิเคราะห์บทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน และบทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณธรรม 6) ใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็นและเหมาะสม 7) วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรมบริโภคของคนในสังคมซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ 8) เสนอแนวทางการบริหารจัดการทางการเงิน วางแผนทางการเงิน การออมและการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และ 9) เห็นคุณค่าและความสำคัญของความฉลาดรู้การเงิน และมีปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 ปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันและใกล้ตัวนักเรียน ดังนี้ ปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID – 19) ปรากฏการณ์ด้านการลงทุนในยุคปัจจุบัน ปรากฏการณ์ทุนนิยม และปรากฏการณ์สังคมผู้สูงอายุ โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน รวม 12 คาบ โดยจัดกิจกรรมในคาบชุมนุม สัปดาห์ละ 1 คาบ คาบละ 55 นาที รวมทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ นักเรียนเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต 2) ขั้นทำความเข้าใจปรากฏการณ์ ครูและนักเรียนร่วมกันทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์โดยนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับปรากฏการณ์ โดยครอบคลุมทั้ง 5 สาระ ประกอบด้วย ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม, หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ รวมทั้งมีการสืบค้นความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต 3) ขั้นจัดการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการสร้างองค์ความรู้ตามความสนใจของตนเอง 4) ขั้นประเมินการจัดการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้จากการนำเสนอผลการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน ซึ่งได้จากการที่นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน

2. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

2.1 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการเรียนรู้ความฉลาดรู้การเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมี

ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินทุกองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ทางการเงิน 2) แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน และ 3) เจตคติทางการเงิน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน ตามลำดับ โดยมีผลการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความรู้ทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงไม่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 0.70 คะแนน 2) แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 2.20 คะแนน 3) เจตคติทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 1.63 คะแนน

2.3 นักเรียนมีคะแนนความฉลาดรู้การเงินในทุกองค์ประกอบหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังพบว่า มีนักเรียนจำนวน 14 คน จากนักเรียนทั้งหมด 40 คน ที่มีระดับสูงขึ้น นักเรียนที่มีคะแนนสูงขึ้น แต่อยู่ในเกณฑ์เดิม จำนวน 19 คน และ มีนักเรียนที่มีคะแนนลดลง จำนวน 7 คน ภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของผลคะแนนรวมของความฉลาดรู้การเงินก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	17.28	4.65	5.30	.000*
หลังเรียน	30	21.80	4.54		

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ด้านความรู้ทางการเงิน					
ก่อนเรียน	8	4.83	1.36	1.98	0.03
หลังเรียน	8	5.53	1.54		
ด้านแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน					
ก่อนเรียน	14	8.75	2.81	4.46	.000*
หลังเรียน	14	10.95	2.36		
ด้านเจตคติทางการเงิน					
ก่อนเรียน	8	3.70	1.59	6.57	.000*
หลังเรียน	8	5.33	1.61		

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถพัฒนาความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ โดยผู้วิจัยได้อภิปรายผลในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน มีหลักการที่สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินที่เน้นเชื่อมโยงความรู้ให้เข้ากับบริบทในชีวิตประจำวันของนักเรียน (สถาบันคีนันแห่งเอเชีย, 2558) Tisdell, Taylor, และ Forte ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเงินที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ผ่านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีการส่งเสริมให้มีการอภิปรายในชั้นเรียนทั้งในระดับกลุ่มย่อยและระดับชั้นเรียน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการเงินระหว่างผู้สอนและผู้เรียน (Tisdell and other, 2012) อ้างถึงใน (ปริญทร์ ทองเผือก, 2561) เมื่อพิจารณาหลักการสำคัญการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้นอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (Silander P., 2015) ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงหรือบริบทจริง และเป็นเรื่องใกล้ตัว เป็นจุดเริ่มต้นในการการตั้งคำถามประเด็นปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้แสวงหาคำตอบร่วมกัน โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันในการแสวงหาคำตอบ ตลอดจนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เน้นให้ผู้เรียนร่วมกันวิพากษ์และแสดงความคิดเห็นกันบนพื้นฐานของเหตุผล ซึ่งอาจทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นอีกได้ (ชลธิป สมมติโต, 2562) จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบที่แสดงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีความยืดหยุ่น สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม โดยครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มองในมุมมองที่หลากหลายนำไปสู่การเข้าถึงโลกแห่งความเป็นจริง

การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอน (ชลธิป สมมติโต, 2562; พงศธร มหาวิจิตร, 2560) ช่วยทำให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน ดังนี้ (1) ขั้นเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ เป็นการเลือกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยปรากฏการณ์นั้นเป็นปรากฏการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งนักเรียนอาจจะได้รับผลกระทบทางตรงหรือทางอ้อมจากปรากฏการณ์เหล่านั้น ประกอบด้วย ปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID – 19), ปรากฏการณ์ด้านการลงทุนในยุคปัจจุบัน, ปรากฏการณ์ทุนนิยม และปรากฏการณ์สังคมผู้สูงอายุ เพื่อให้ นักเรียนสามารถคิดต่อยอดองค์ความรู้บนหลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (2) ขั้นทำความเข้าใจปรากฏการณ์ นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่มในการร่วมกันศึกษาปรากฏการณ์ (3) ขั้นจัดการเรียนรู้ หลังจากนักเรียนได้ร่วมกันศึกษาปรากฏการณ์แล้วนั้น นักเรียนจะร่วมกันสังเกตปรากฏการณ์ และร่วมกันอภิปราย เพื่อสำรวจแนวคิดและตั้งคำถามที่อยากเรียนรู้ โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นสอบถาม

แหล่งข้อมูลที่ให้ข้อมูลความรู้ (4) ชั้นประเมินการจัดการเรียนรู้ ครูตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านภาระงานที่ได้รับมอบหมาย โดยให้นักเรียนเรียนเขียนอธิบาย ออกแบบการนำเสนอสรุปในรูปแบบของโปสเตอร์ นำเสนอปากเปล่า เพื่อสะท้อนว่านักเรียนมีความคิดรวบยอดและสามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ได้

2. ประเด็นอภิปรายผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

2.1 ผลการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมของความฉลาดรู้การเงินระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินในองค์ประกอบแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเจตคติ และมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ทางการเงินน้อยที่สุด หากพิจารณาสาเหตุที่นักเรียนมีการพัฒนาด้านแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินสูงที่สุดนั้น ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของปรินท์ ทองเผือก (2561) และกมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และเจตคติทางการเงิน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในงานวิจัยฉบับนี้มีระยะเวลา 12 สัปดาห์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงิน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Marlowe (2014) ซึ่งนำเสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงินย่อมต้องอาศัยการกระทำซ้ำซึ่งกระบวนการเรียนรู้ทางการเงินในระยะเวลาที่มากเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของปรินท์ ทองเผือก (2561) ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ และกมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) ใช้เวลาในการทดลอง 11 สัปดาห์ ดังนั้น ระยะเวลา 8 – 11 สัปดาห์จึงไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงิน และเวลาที่เหมาะสมที่ก่อให้เกิดการแสดงผลการเปลี่ยนแปลงของแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงินนั้นควรเป็นระยะเวลาดั้งแต่ 12 สัปดาห์เป็นต้นไป อย่างไรก็ตามจากผลคะแนนของนักเรียนที่มีนักเรียนจำนวน 14 คน ที่มีระดับสูงขึ้น นักเรียนที่มีคะแนนสูงขึ้น แต่อยู่ในเกณฑ์เดิม จำนวน 19 คน แต่มีนักเรียนที่มีคะแนนลดลง จำนวน 7 คน ภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานนั้น อาจเกิดจากสาเหตุของความตั้งใจในการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการสัมภาษณ์เหตุผลในการเลือกชุมนุมความฉลาดรู้การเงินพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ไม่ได้เลือกชุมนุมความฉลาดรู้การเงินจากความสนใจเป็นหลัก แต่เลือกชุมนุมนี้เนื่องจากชุมนุมอื่นที่นักเรียนสนใจมีจำนวนสมาชิกครบแล้ว อีกทั้งผลการประเมินในกิจกรรมชุมนุมมีลักษณะการประเมิน คือ ผ่าน และไม่ผ่าน โดยพิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมเท่านั้น ส่งผลให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมรวมทั้งแบบวัดความฉลาดรู้การเงินอีกด้วย

2.2 ผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินในองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและแตกต่างกันมากขึ้น ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการเชื่อมโยงความรู้เข้ากับบริบทในชีวิตประจำวันของนักเรียน การให้ข้อมูลข่าวสารทางการเงินที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ผ่านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีการส่งเสริมให้มีการอภิปรายในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ที่ให้นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการเงินระหว่างกัน รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครูผู้สอนด้วย ตัวอย่างเช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การถูกหลอกลวงจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การถูกหลอกลวงจากการลงทุน เป็นต้น

2.3 ผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินในองค์ประกอบด้านแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและใกล้เคียงกันมากขึ้น โดยแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินเป็นองค์ประกอบที่มีคะแนนแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินหลังเรียนที่สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนมากที่สุด ใน 3 องค์ประกอบ และมีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้นและแตกต่างกันมากขึ้น ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังนั้นจึงสามารถพัฒนาแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนได้ ตัวอย่างเช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง COVID - 19 กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID - 19) ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ โดยส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังส่งผลให้วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปเป็นวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) นำไปสู่การเตรียมความพร้อมในการรับมือกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะพัฒนาพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนในเรื่อง การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ การไม่กู้ยืมเงินไม่พอใช้ รวมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมผู้สูงอายุ นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์สังคมผู้สูงอายุ นำไปสู่การวางแผนในการรับมือเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยนักเรียนจะพัฒนาพฤติกรรมทางการเงินในเรื่องการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว การเลือกวิธีการออมที่เหมาะสม การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้

2.4 ผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินในองค์ประกอบด้านเจตคติทางการเงินระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

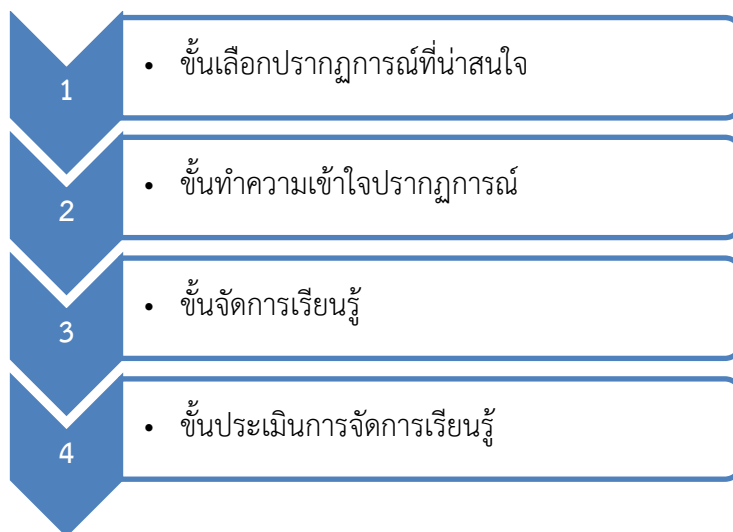
นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและแตกต่างกันมากขึ้น ทั้งนี้ จากผลการเปลี่ยนแปลงของเจตคติทางการเงินที่เพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเจตคติทางการเงินไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากเจตคติเป็นตัวแปรด้านจิตพิสัยที่มีลักษณะคงทน เจตคติของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควรในการสร้างและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (ปราณี ทองคำ, 2539) ดังนั้น ผู้วิจัยยังคงทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานต่อเนื่องมากกว่าระยะเวลา 12 สัปดาห์ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะเห็นผลของการ

เปลี่ยนแปลงของเจตคติทางการเงินในระดับที่สูงขึ้นกว่านี้ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน มีการใช้ปรากฏการณ์ที่ให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมผู้สูงอายุ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็นความยากลำบากของผู้สูงอายุในสังคมไทยที่ขาดการวางแผนทางการเงิน ซึ่งช่วยสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนทางการเงินและการเก็บออมเงินเพื่ออนาคต เป็นต้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ นักเรียนเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต 2) ขั้นทำความเข้าใจปรากฏการณ์ ครูและนักเรียนร่วมกันทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์โดยนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับปรากฏการณ์ โดยครอบคลุมทั้ง 5 สาระ ประกอบด้วยศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม, หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ รวมทั้งมีการสืบค้นความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต 3) ขั้นจัดการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการสร้างองค์ความรู้ตามความสนใจของตนเอง 4) ขั้นประเมินการจัดการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้จากการนำเสนอผลการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน ซึ่งได้จากการที่นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน สรุปลองค์ความรู้การวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนสามารถนำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แก่นักเรียนในระดับอื่นๆ โดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของนักเรียนในระดับนั้นๆ เช่น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การออมและการลงทุน เป็นต้น

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน ต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ค่อนข้างมาก เนื่องจากนักเรียนต้องศึกษาปรากฏการณ์ตั้งคำถามที่สนใจ รวมทั้งต้องอภิปราย และสร้างสรรค์ผลงานจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ดังนั้น จึงเหมาะสำหรับการนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เป็นลักษณะคาบคู่ เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะของการบูรณาการความรู้ที่นักเรียนจะต้องเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งในบางครั้งนักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้จากปรากฏการณ์ได้หลากหลาย ดังนั้น ครูจะต้องให้คำแนะนำในลักษณะของการตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนได้คิด และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานในรายวิชาพื้นฐาน เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้พัฒนาความฉลาดรู้การเงิน ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอันจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงินได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก สกนธวัฒน์. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบจากทัศน์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงการคลัง. (2564). **ชี้แจงประเด็นข้อวิจารณ์มาตรการเยียวยาของรัฐแก้ปัญหาไม่ตรงจุด และขอเรียกร้องให้ช่วยเหลือผู้ประกอบการร้านอาหารที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 ประจำวันที่ 8 พฤษภาคม 2564.** แหล่งที่มา <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/31137> สืบค้นเมื่อ 16 ต.ค. 2565.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). **ส่องพฤติกรรม Gen Z หนีโตกว่า 200% แนวโน้ม 'หนี้เสีย' สูง สะท้อนวิถีทุนนิยม.** กรุงเทพธุรกิจ. แหล่งที่มา <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/885128> สืบค้นเมื่อ 16 ต.ค. 2565.
- ชลธิป สมหาโต. (2562). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร.** 38(1). 113-129.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). **รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2556.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินแห่งประเทศไทย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). **รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2559.** แหล่งที่มา <http://doh.hpc.go.th/data/HL/ThaiFinancialSkillSurvey2559.pdf> สืบค้นเมื่อ 16 ต.ค. 2565.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). **รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2561.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินแห่งประเทศไทย.

- ปรินทร์ ทองเพ็ญ. (2561). **ผลการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์โดยใช้เกมสถานการณ์จำลองที่มีต่อการเรียนรู้เรื่องการเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2560). นวัตกรรมการเรียนรู้จากฟินแลนด. **นิตยสาร สสวท**. 45(209). 40-45.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). **หนี้ครัวเรือนปี 2564**. แหล่งที่มา <https://www.kasikomresearch.com/th/analysis/k-econ/financial/Pages/Household-debt-y3904.aspx> สืบค้นเมื่อ 20 ต.ค. 2565
- สถาบันคีนันแห่งเอเชีย. (2558). **คนไทยก้าวไกล ใส่ใจการเงิน**. แหล่งที่มา https://www.senate.go.th/document/mSubject/Ext86/86374_0001.PDF สืบค้นเมื่อ 20 ต.ค. 2565
- Atkinson, A. & Messy, F.A. (2012). **Measuring Financial Literacy: Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study**. From <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5k9csfs90fr4-en.pdf?expires=1641723402&id=id&accname=guest&checksum=A27965CC1E00E371F458D49CCDBBB9C3> Retrieved October 20, 2022.
- Daehler, K. & Folsom, J. (2016). **Making Sense of SCIENCE: Phenomena-Based Learning**. From <http://www.WestEd.org/mss> Retrieved October 20, 2022.
- INFE, O. (2011). **Measuring Financial Literacy: Core Questionnaire in Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for conducting an Internationally Comparable Survey of Financial literacy**. From <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/49319977.pdf> Retrieved October 20, 2022.
- Kempson, E. (2009). **Framework for the Development of Financial Literacy Baseline Surveys: A First International Comparative Analysis**. From https://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/framework-for-the-development-of-financial-literacy-baseline-surveys_5kmdpz7m9zq-en Retrieved October 20, 2022.
- Marlowe, J. (2014). **Governing Guide to Financial Literacy Connecting Money, Policy and Priorities**. From <https://mrsc.org/getmedia/0B02EDAB-CB16-4A64-81B2-91EB7586F13E/govfinlit.aspx> Retrieved October 20, 2022.
- OECD. (2013). **PISA 2012 Assessment and Analytical Framework: Mathematics, Reading, Science, Problem Solving and Financial Literacy**. From https://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/PISA%202012%20framework%20e-book_final.pdf Retrieved October 20, 2022.
- Silander P. (2015). **Phenomenon Based Learning**. From <http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html> Retrieved October 20, 2022.

- Symeonidis, V. & Schwarz, J. F. (2016). Phenomenon-Based Teaching and Learning through the Pedagogical Lenses of Phenomenology: The Recent Curriculum Reform in Finland. **Forum OŚ wiatowe**. 28(2). 31-47.
- Tisdell, E. J. & other. (2012). **Teaching financial literacy: a survey of community-based educator**. From https://www.researchgate.net/publication/263251707_Teaching_financial_literacy_A_survey_of_community-based_educators Retrieved October 20, 2022.